

Kajeroj el la Sudo

ISSN 1886-1997

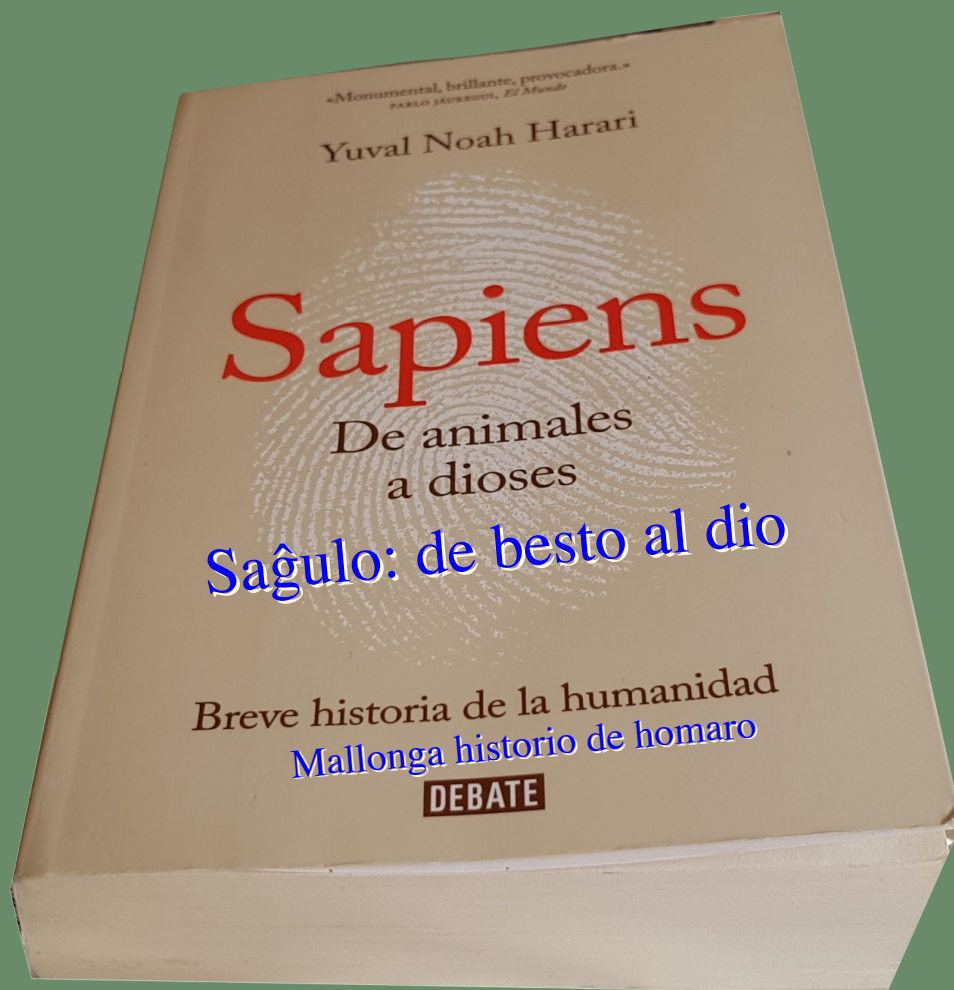
La 31ª jaro

Bulteno de la Hispana Asocio de Laboristoj Esperantistaj

<http://www.gazetoteko.com/kajeroj/k114/k114.html>

Kial sengravuloj gravas?

La voĉmesaĝa revolucio

N° 114^a

Marton 2020

Kajeroj

Bulteno de la Hispana Asocio de
Laboristoj Esperantistaj
(HALE).

el la Sudo

*Calle Jabonerías, 6.3° D
30010 Murcia
Hispanio*

Enhavo

Redaktore: Ĉu ni estas *Sapiens*?..3

Movado: Voĉmesaĝa revolucio...4

Literaturo:

Don' Huan, ĉ. 9ª kaj 10^a.....5

La Faraono, ĉ. 63.....9

ISSN 1886-1938 (printita)

Prezidas: **Johano A. Cabezos.**

Redaktas: **Jesuo de las Heras.**

Korektas: **Jozefo Pina.**

Retskribu al: kajeroj@gmail.com

**Pri la enhavo de la
artikoloj respondecas
ties aŭtoroj, ne la
redakcio.**

Oni povas reprodukti la enhavon, kondiĉe, ke oni citu la originon.

Ni ne korespondos pri nepetitaj artikoloj, kvankam ni klopodos publikigi ĉiun artikolon, kiun ni trovos interesa kaj kies enhavo mistraktas nenium personon.

Kovrilo: *Sapiens*, mallonga historio de homaro,
de izraela verkisto Yuval Noah Harari.

Pagmaniero: aliĝu al HALE kontraŭ €10
jare por ricevi la surpaperan version de nia
magazino. Notu, ke malfrua kotizo povas signifi perdi numeron.

Konto **ES30 2100 4617 4122 0011 5275.**

Notu vian nomon kaj la jaron, kiun vi pagas.

Poste, sendu noton al kajeroj@gmail.com

Ankaŭ eblas protekti la magazinon pere de donaco al la
menciita konto, se oni deziras helpi kaj tamen ne ricevi la
surpaperan version.

**Tute kreita kaj traktita per senpagaj linuksaj rimedoj:
Scribus, Bluefish, BlueGriffon, Gimp, gFtp kaj yafc.**

Nesubskribi-
tajn artikolojn
verkis la re-
daktoro.

Redaktore

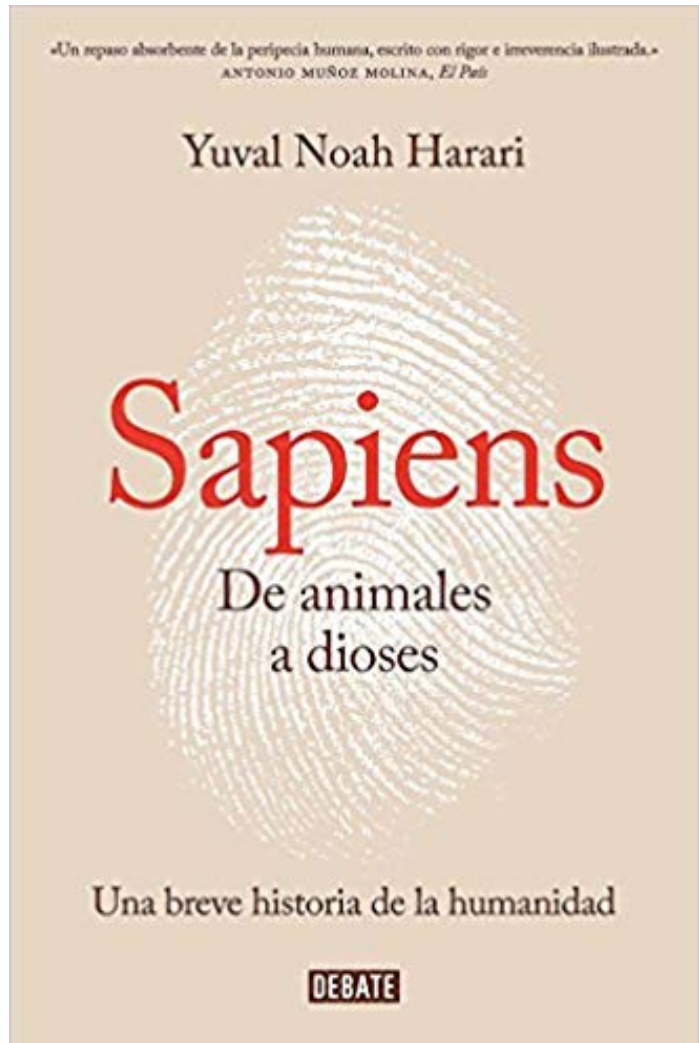
Ĉu ni estas sapiens?

Mi ĵus legis interesan historion de homaro, kiu pensigis min multe pri aferoj, kiujn mi jam kredis finlernitaj. Historio mem, ĉar tiu ĉi historio ne temas pri herooj, gereĝoj, konkeroj, kaj datoj. Ĝi temas pri historio de **tuta** homaro, kolektive.

Mi lernis dekomence, kial *homo sapiens* venkis *homo neanderthalis*-on, eĉ se tiu ĉi lasta estis multe pli forta ol la unua, sed nur *individue*: estas limigite la kvanto da homoj, kiujn individuo povas koni. Sed sapiens elpensis ion, kio mankis al neanderthalis': **religion**. Tiu eltrovo fratigis homojn, sengrave ĉu ili konis unu la aliajn persone, ĉu ne. Pro tio ili ariĝis multe pli nombre ol la alia homa grupo, kaj finfine malaperigis ĝin.

Mi kreskis, pensante, ke la Franca Revolucio estis tio, kio ŝanĝis la historion de homaro. Naive mi atentis al la rakonto de S-ro Harari, priskribante la tri verajn revoluciojn laŭ historio de homaro: 1 **Kognitiva** (antaŭ 70 000 jaroj), 2 **Agrokultura** (antaŭ 40 000 jaroj), kaj 3 **Scienca** (antaŭ 500 jaroj). La Franca Revolucio ne estas menciita, ĉar ĝi vere venis el scienca, kaj tuje post bankroto de Francio kaŭzita de reĝo Ludoviko 16^a.

Kaj tiel la aŭtoro trairas la historion de homaro, rakontante ĝin el nova, pli freŝa vidpunkto, kiu igas la leganton rekonsideri pri tio, kio ni estas, de kie ni venas, kaj kien ni iras. Plaĉis multe al mi la konsoderoj pri homa feliĉo, kaj lia respondo al tio. Mi honeste rekomendas la legadon de tiu eseo 400 paĝlonga. Manĝaĵo por penso.

Movado

La Voĉmesaĝa Revolucio aŭ La Movado 17^aF^o rigardata de ekstero

De kelkaj monatoj mi, sub plumnomo Francisco *Paroligema*, instigas geesperantistojn el la tuta mondo **paroli** en Esperanto pere de programo **Telegram**, kiu permesas kunhavi *parolajn* (ne nur skribitajn) mesaĝojn facile. Baldaŭ multaj samideanoj aliĝis la ideon, kaj oni jam povas aŭskulti ĉe si la voĉojn de miloj da samideanoj dise el la mondo. Kiu diras, ke oni ne parolas Esperaton? Oni jam povas montri, ke ĝi estas unu el la plej parolataj lingvoj el la mondo. Laŭ mia eltrovo, ĝi rangas inter la 20 plej parolataj, el ĉirkaŭ sep mil.

Tamen, tio ne estas senkoste. En Esperantio ekzistas anoj ĉiaspecaj, same kiel en ĉiu alia homa aro. Multe da egoj vunditaj, kiuj trovas grave al si piedpremi samideanojn, kiuj faras ion elstaran kaj kvalitan. Do, estas kelkaj parolantoj de Esperanto, kiuj akre atakis min pro tiu iniciato. Mi rakontu tion, kiel tiu brila ideo disvolviĝis.

Je listo Esperanto-español la 17^{an} de februaro mi sendis voĉmesaĝon. Knabino respondis tuj, kaj tria homo apogis la ideon, ke oni devas **paroli** en Esperanto senhonte kaj ade. Sed administranto malkonsentis pri tio, kaj ni decidis translokigi niajn parolojn al retejo de programo *Telegram**. Tie la Dua viro, ni nomu lin **Duo**, proklamis, ke tiam komencas la *Voĉmesaĝa Revolucio*. Tamen estas kontraŭuloj al tio, kaj la nombro da mesaĝoj malkreskas, pro ridindigaĉoj de malparolemuloj kaj kaj enviuloj. Tamen la krizo korektiĝas per si mem kaj nun estas centoj da voĉmesaĝoj en tiu listo. Ĉar finfine surstrataj geesperantistoj povas paroli, aŭskulti bonajn kaj malbonajn parolantojn, homojn, kiuj havas ion diri, kaj aliaj, kiuj nur celas pasigi la tempon parolante kun geamikoj, kaj tio kuraĝigas ĉiujn finfine paroli senhonte kaj senlime. Tio ja estas vera revolucio, kvankam kelkaj preferas nomi ĝin Movado 17^aF^o,

Francisco García Pérez-Cuadrado

*<https://vocxmesagxejo.telegram.org>

8 La grava vorto

Don' Hŭan' jam estis en Unuiĝintaj Ŝtatoj dum unu semajno, eble du, sed li vivintis kun tia sia Barbi' dum du jaroj jam. Unue li daŭrigis tiun ŝercon pri mastro kaj sklavino, sed baldaŭ li al kutimiĝis al ĝi, de kiam li surprizinte vidis, ke ŝi faras ĉion, kion li proponas al ŝi. Li eĉ demandis al ŝi pri tio, kion ŝi farus, se li ordonos (kaj li elektis zorge lektis tiun vorton) al si, ke li forlasu lin pace. Ŝi respondis, ke li farus tion, eĉ se tio estos malfacile por ŝi kaj plorus multe dum multe da tempo, ĉar ŝi profunde amas lin. «Sed mi ne amas vin, Barbi'», li respondis.

«Mi scias, mastro. Sed neniŭ alia knabino aŭ virino donos al vi eĉ duonon da tio, kion mi donas al vi. Kaj mi ne donas pli al vi ĉar vi estas feliĉa per tiom malmulte. Mi ne volas superŝuti vin, aŭ malkomfortigi vin».

Tio ridetigis lin. Ŝi superrandigis lian kapablon surpriziĝi de antaŭ multe da tempo. Do li karesis ŝian hararon kaj kisis ŝin longe, kaj poste li amindumis kun ŝi eĉ pli longe. Kaj poste ŝi diris al li, kvazaŭ pensante malrapide: «Ĉu vi scias, mia mastro? Ĉiam, kiam vi vokas min Barbi', mi vidas amon en vi. Tio signifas, ke vi eble ne scias, ke vi amas min, mastro. Jes, eĉ se vi ne diras *Mi amas* vin al mi, mi scias, ke tio estas vera, mia mastro. Kaj mi estas feliĉa pri tio. Bonvolu, neniam ĉesi voki min Barbi'. Mi estos via Barbi' tiom longe, kiom vi volos».

9 Farendaj taskoj.

Ŝi permespetis iri kaj vidi sian edzon pro ties naskiĝtago. Li jesis eĉ sciante, ke ili du amindumos dum horoj. La aliajn tri datojn li ordinintis ŝin iri al ŝia edzo kaj ne reveni ĝis kiam edzo diras al ŝi, ke ŝi revenos. Tio okazis ĉiam ene de semajno post ŝia iro. Sed nun estas li, kiu iros for. Oni jam riparigis ŝian nazon en nazeton antaŭ kelkaj monatoj pli frue ol komuniki ŝin, ke li devas reiri en Malnovan Anglion por solvi kelkajn aferojn, tiel ke li povos reveni al ŝi por ĉiam. Li prokrastis lian vojaĝon al Britio dum kelkaj semajnoj pli, ĉar li volis al kutimiĝi al ŝia nova nazo. Mankis al li la kutimo, kiun li akiris teni ŝian nazon inter siaj dentoj malforte, sed ne

liberigante la tenon. Kaj li ne plu povas fari tion nun. Li tenas per siaj dentoj, anstataŭe, ŝian mentonon, tamen. Tio estas unu el tiuj stultaj aferoj, kiujn oni faras al sia knabino pruvi, ke oni kaptis ŝin.

Ĵus reveninte en Londonon, li sercis sian amikon Koeljon kaj vendis sian domon al li. Koeljo ĉiam volis vivi kun li, ĉar lia hejmo estis tiom proksime al urbocentro, kaj tamen la najbarejo tiom silenta, ke estas kvazaŭ oni vivas en insulo de soleco meze de ĥaozo.

Tuj poste li vizitis Elvirinon, la frenezulino, kiu volis edziniĝi al li tiom postule. Ĉu ŝi ankoraŭ vivas? Certe jes.

«Don' Hŭan'! Do vi venis ĉi tien?»

«Saluton, Elvirin'. Mi kredas, ke mi ŝuldas al vi pardopeton esti tiom kruela al vi tiom longe».

«Ho, certe ne! Vi ne estis kruela. Ĉu vi venis peti min, ke mi edziniĝu al vi?»

«Ne, ne vere, Elvirin'. Mi vivas kun virino de kiam ni ne vidis unu la alian. Mi ja venis deziri al vi ĉion bonan kaj bonŝancon, ĉar mi forlasas Anglujon por neniam reveni, kaj vivi kun tiu eksterordinara virino, kiun nur Ameriko povas produkti, ĝis kiam mi mortos. Mi volis vidi vin kaj konservi agrablan memoron pri vi, pro kio mi ĉiam dankos al vi».

«Ho, dankon, Don'. Tio tuŝas mian koron. Fakte mi troigis mian persekuton al vi. Mi vere bedaŭras tion».

«Ĉu vi vivas kun iu?»

«Mi havis fianĉojn dum tiu tempo. Kaj jes, nun mi estas kun viro. Sed unu vorto via, kaj li estos historio».

«Ho, ne... Restu kun li. Eble vi fartos bone kun li, certe multe pli ol kun mi. Se vi ne amas lin, lernu fari tion».

«Nu, se mi ne povas havi vin...»

«Jes, mi certas. Dio benu vin, Elvirin'». Li kisis ŝin kaj foriris.

Anin' ne estis tiom prudenta.

«Vi murdis mian paĉjon!»

«Juĝisto decidis, ke tio estis bedaŭrinda akcidento».

«Sed vi pusion lin!»

«Jes, tio estis aŭtomata movo. Mi vere bedaŭras tion, Anin'».

«Nun, dum jaroj mi ofertis monon al tiu, kiu mortigis vin. Sed ŝajnis, kvazaŭ la tero englutis vin. Mi esperis, ke vi estas morta kaj en Infero».

«Ho, bone, mi estis nur en Ameriko».

«Bonorde. Vi povas reiri tien kaj neniam reveni».

«Tio estas ekzakte mia plano, Anin'. Mi nur volis, ke ni estos amikoj».

«Ne. Mi ne povas amikiĝi al fia persono, kia vi estas. Vi povas mensogi en korto kaj al ĉiuj ajn, sed vi neniam povos mensogi al mi. Vi estas fia, kaj ĉiam vi estos tia».

«Vi ne diris tion, kiam vi volis edziniĝi al mi...»

«Jes, mi estis stulta tiam. Eĉ pli malbone, mi estis freneza».

«Mi opinias, ke vi estas freneza nun, Anin'. Vi kulpigas min, sed estis vi tiu, kiu ĵetis vian patron kontraŭ mi. Estis mur malbonŝanco, mi scias. Sed mi bedaŭras pri li. Kaj pri vi».

«Ne kuraĝu paroli pri mia paĉjo! Mi ne volas vidi vin denove!»

«Bonorde, tio ne okazos, Anin'. Mi bedaŭras, ke ni finas tiel. Mi volis, ke ni estos amikoj».

«Ĉu amikoj?! Mi neniam amikiĝos al murdisto! Neniam!»

Do li reiris en Usonon kun nenia ligo al la malnova kontinento. Li havas la promeson, ke Koeljo kaj lia edzino vizitos lin en Hartford'. Li ne plu havas hejmon tie, sed Barbi' dirintis lin, ke ĉio ŝia estas lia, eĉ ŝi mem, do li sentas, ke li povas inviti ilin veni vidi lin.

Kiam li revenis en Usonon, Barbi' estis ege kontenta, ĉar ŝi temis, ke li decidis ne reveni al ŝi.

«Kion vi farintus tiukaze?»

«Mi respektus vian deziron, mia mastro, kiel mi promesis al vi iam. Eĉ se mi estos tre malgaja dum tre longa tempo».

«Ĉu feliĉigas vin, ke mi revenis?»

«Komprenegeble, mia mastro!»

«Mi ne scias...», Don' Hŭan' diris.

Tiam ŝi ekkomprenis kaj senvestiĝis. Post sekundoj ŝi estis tute nuda por li. Li prenis ŝin tuje, starante. Ŝi estis tre feliĉa kaj montris tion al li per ĉiu maniero, kiun ŝi povis.

Vivo estis alia por ili de tiam. Li komencis pentri kaj lernis ludi pianon. Ŝi kantis bele, kaj estis agrable vidi ŝin kanti nuda dum li akompanas ŝin per piano. Post kelkaj monatoj ŝi devis vidi sian edzon, kaj baldaŭ poste ŝian ventron komencis ŝveliĝi, ĉar ŝi estis graveda. Ŝi neniam diris al edzo, ke la tri bebojn, kiujn ŝi konceptis ne plu estis liaj. Ŝi ankaŭ ne diris al li kies ili estas. Sed ŝi portis ilin al ties *patro* ofte. Ŝia oficiala edzo sciis, ke ŝi vivas kun viro, sed li ne zorgis pri tio de la fojo, kiam li demandis al ŝi pri tio, kaj ŝi respondis ofertante divorcon. Li divorcintis antaŭe, kaj rifuzis. Li memorigis al ŝi pri la skribita interkonsento ili du estis firmintaj. Li havas personajn kialojn ne divorci, kaj ade diris: *Preferinde malbona interkonsento ol bona divorco*. Fakte li konceptis divorcon nur kadre de bona ne-divorca interkonsento. Aldone, li ne zorgis pri tio, kio okazos pri siaj petrolputoj post kiam li mortos. Li ne zorgis ĉu siaj gefiloj estas du aŭ kvin. Ĉiel ajn, kvin putoj estas sufiĉe por kvin geoinfanoj, kaj ili ne povos vivi pli bone kun du kaj duono ol kun po unu.

Sed tio estus alia rakonto. Pro tio ni lasas ĉi tie nian aferon, ĉar Barbi' signifas vere la fino de la misaventuroj de Don' Hŭan'.

Mursjon, Novembro
14^a 2014, je la 18:21.
Fintradukite en Esperanton
la 1^{an} de marto de 2020
je la 11:51 horo.

La Faraono

Ĉapitro 63^a

En la komenco de la monato Paofi, lia sankteco, la reĝino Nikotris kaj la kortego revenis de Teboj en la palacon apud Memfiso.

Ĉe la fino de la vojaĝo, kiu ankaŭ tiun fojon estis farata sur Nilo, Ramzes XIII ofte falis en mediton, kaj foje li diris al Tutmozis:

- Mi rimarkas strangan fenomenon... La popolo amasiĝas sur ambaŭ bordoj same multenombre, eble eĉ pli multenombre, ol tiam, kiam ni veturis laŭ la kontraŭa direkto. Sed la aklamoj estas multe malpli fortaj, malpli da ŝipetoj sekvas nin kaj avare oni ĵetas la florojn...
- Dia vero fluas el via buŝo, sinjoro —respondis Tutmozis.
—Efektive la popolo ŝajnas kvazaŭ laca, sed tio devenas de la teruraj varmegoj...
- Saĝe vi diris!... —laŭdis lin la faraono, kaj lia vizaĝo sereniĝis.

Sed Tutmozis ne kredis al la propraj vortoj. Li sentis kaj, kio estas pli grava, la tuta reĝa sekvantaro sentis, ke la popolaj amasoj malvarmiĝis en sia amo al la sinjoro.

Ĉu tio estis la rezultato de la famo pri la terura malsano de Ramzes, aŭ de aliaj procedoj? Tutmozis ne sciis. Sed li estis certa, ke la malvarmiĝon de la popolo kaŭzis la pastroj.

- Jen malsaĝa popolaĉo! —pensis li, ne regante la malestimon en sia koro. —Antaŭ nelonge ili dronis, nur por vidi la vizaĝon de lia sankteco, kaj hodiaŭ ili avaras la kriojn.... Ĉu ili jam forgesis pri la sepa tago de la ripozo kaj pri la promesita tero?...

Reveninte en la palacon, la faraono tuj donis ordonon kunvoki la delegitojn. Samtempe li komisiis al la fidelaj oficistoj kaj polico komenci agiti kontraŭ la pastroj kaj por la sepa tago de la ripozo.

Baldaŭ en Malsupra Egipto ĉio komencis zumi, kvazaŭ en abelejo. La kamparanoj postulis ne nur la festojn, sed ankaŭ ke oni pagu al ili kontante por la publikaj laboroj. La metiistoj en la drinkejoj kaj stratoj insultis la pastrojn, kiuj volas limigi la sanktan povon de la faraono. La kvanto da krimoj pligrandiĝis, sed la kulpuloj ne volis respondi al la tribunalo. La skribistoj fariĝis pli humilaj, kaj neniu el ili kuraĝis bati simplan homon, sciante, ke oni repagos al la batinto. En la temploj neniu faris oferojn, pli kaj pli ofte oni superŝutis la

diojn de la limoj per koto kaj ŝtonoj, oni eĉ renversis ilin.

Teruro falis sur la pastrojn, nomarĥojn kaj iliajn partianojn. Vane la juĝistoj proklamis sur la stratoj kaj placoj, ke laŭ la malnovaj leĝoj terkulturisto kaj metiisto, eĉ komercisto ne havas la rajton sin okupi per politiko, kiu forlogas ilin de la fruktodona laboro. La popolaĉo, kun krioj kaj ridoj, superŝutis la heroldojn per putrintaj legomoj kaj kerno de daktiloj.

Tiam la aristokrataro komencis kolektiĝi en la palaco kaj, kuŝante ĉe la piedoj de l' faraono, petegi lian helpon.

—Ni estas —kriis ili —kvazaŭ la tero fendiĝus sub niaj piedoj kaj kvazaŭ finiĝus la mondo!... La elementoj estas kunmiksitaj, la animoj malakordaj kaj se vi ne savos nin, sinjoro, la horoj de nia vivo estas kalkulitaj!...

—Mia trezorejo estas malplena, la armeo ne multenombra, la polico de longe ne vidas salajron —respondis la faraono. —Se do vi volas havi daŭran pacon kaj sendanĝeron, vi devas liveri al mi monajn rimedojn. Sed ĉar via maltrankvilo malĝojigas mian reĝan koron, mi faros, kion mi povos, kaj mi esperas, ke mi sukcesos ree enkonduki la ordon.

Efektive, lia sankteco ordonis konvoki la armeojn kaj lasi ilin en la plej gravaj punktoj de la lando. Samtempe li sendis ordonon al Nitager, por ke li konfidu la orientan limon al sia helpanto kaj marŝu kun kvin plej bonaj regimentoj al Memfiso.

Tiel faris la sinjoro, ne tiom por ŝirmi la aristokrataron kontraŭ la popolaĉo, kiom por havi ĉe la mano grandajn fortojn en la okazo, se la ĉefpastroj ribeligus Supran Egipton kaj la regimentojn, apartenantajn al la temploj.

La dekan de Paofi en la reĝa palaco kaj ĉirkaŭ ĝi ekregis granda movado. Kunvenis la delegitoj, kiuj devis doni al la faraono la rajton ĉerpi el la trezorejo de Labirinto, kaj multe da homoj, kiuj volis almenaŭ rigardi la palacon, kie havis la lokon tiel eksterordinara soleno en Egipto.

La procesio de la delegitoj komenciĝis matene. Antaŭe iris la nudaj kamparanoj, kun blankaj kufoj kaj zonoj; ĉiu havis en la mano tukon por kovri la dorson en la ĉeesto de l' faraono. Post ili

metiistoj, vestitaj kiel la kamparanoj, de kiuj ili diferencis nur per iom pli maldikaj tukoj kaj mallarĝaj antaŭtukoj, kovritaj per diverskolora brodaĵo. Poste la komercistoj, kelkaj en perukoj, ĉiuj en longaj ĉemizoj kaj manteloj. Tie oni jam povis vidi riĉajn braceletojn sur la piedoj kaj manoj, kaj ringojn sur la fingroj. Poste la oficiroj en kufoj kaj tunikoj kun strioj: nigraj kaj flavaj, bluaj kaj blankaj, bluaj kaj ruĝaj. Du, anstataŭ tunikoj, havis sur la brusto kuprajn duonkirasojn.

Post longa interrompo aperis dek tri nobeluloj en grandaj perukoj kaj blankaj vestoj ĝis la tero. Post ili paŝis la nomarĥoj en vestoj borderitaj per purpuraj rubandoj kaj kun kronoj sur la kapoj. La marŝon fermis la pastroj kun razitaj kapoj kaj vizaĝoj, kun panteraj haŭtoj sur la dorso.

La delegitoj eniris en la grandan salonon de la palaco de l' faraonoj, kie staris sep benkoj unu post alia: la plej malalta por la kamparanoj, la plej alta por la pastroj.

Baldaŭ aperis, en portilo, lia sankteco Ramzes. La delegitoj falis teren. Kiam la sinjoro de la du mondoj sidiĝis sur la trono, li permesis al siaj fidelaj regnantoj leviĝi kaj okupi lokojn sur la benkoj. Eniris kaj sidiĝis sur pli malaltaj tronoj la ĉefpastroj Herhor kaj Mefres kaj la gardisto de Labirinto kun skatolo en la mano. Brila kortego de generaloj ĉirkaŭis la faraonon, post kiu stariĝis du altaj oficistoj kun ventumiloj el pavaj plumoj.

—Fidelaj Egiptanoj! —komencis la sinjoro de la du mondoj. Vi scias, ke al mia kortego, al mia armeo kaj al miaj oficistoj mankas monaj rimedoj, kiujn ne povas plu liveri mia malriĉiĝinta trezorejo. Pri la elspezoj por mia sankta persono, mi ne parolas, ĉar mi manĝas kaj vestas min kiel soldaton, kaj ĉiu generalo aŭ granda skribisto havas pli multe da servistoj kaj virinoj, ol mi.

Inter la ĉeestantoj eksonis aproba murmuro.

—Ĝis nun ekzistis kutimo —daŭrigis Ramzes —ke, kiam la trezorejo bezonis monon, oni ŝarĝis la popolaĉon per pli grandaj impostoj. Sed mi, kiu konas mian popolon kaj ĝian mizeron, ne sole ne volus ree ŝarĝi ĝin, sed kontraŭe mi tre dezirus plibonigi ĝian sorton...

—Vivu eterne, nia sinjoro! —oni kriis de kelkaj malaltaj benkoj.

—Feliĉe por Egipto —parolis la faraono —nia ŝtato posedas trezorojn, per kiuj oni povas relevi la armeon, rekompenci la oficistojn, pliriĉigi la popolon, eĉ pagi ĉiujn ŝuldojn al la temploj kaj Fenicianoj. Ĉi tiuj trezoroj, kolektitaj de niaj gloraj antaŭuloj, kuŝas en la kelo de Labirinto. Sed ili povas esti tuŝitaj nur, se vi ĉiuj fideluloj, unuvoĉe, kvazaŭ unu viro konsentos, ke Egipto estas en bezono, kaj ke mi, la sinjoro, havas la rajton disponi la trezorojn de miaj antaŭuloj...

—Ni konsentas!... Ni petegas, prenu sinjoro, kion vi bezonas!...
—oni kriis de ĉiuj benkoj.

—Nobla Herhor! —sin turnis al li la estro: —ĉu la sankta pastraro havas ion por diri en ĉi tiu afero?...

—Tre malmulte —respondis la ĉefpastro, leviĝante. —Laŭ la jarcentaj leĝoj, la trezoroj de Labirinto povas esti nur tiam tuŝitaj, kiam la ŝtato posedas neniajn aliajn rimedojn... Sed hodiaŭ ne estas tiel. Se la registaro nuligus la ŝuldojn al Fenicianoj, devenantaj de malnoblaj procentegoj, ne nur pleniĝus la trezorejo de via sankteco, sed la popolaĉo, kiu laboras hodiaŭ por Fenicianoj, ekspirus pli libere...

Sur la benkoj de la delegitoj ree eksonis aproba murmuro.

—Plena de saĝo estas via konsilo, sankta viro —diris trankvile la faraono —sed danĝera. —Se mia trezoristo, la noblaj nomarĥoj kaj nobeluloj lernus unu fojon nuligi la ŝuldojn, hodiaŭ ili ne pagus al Fenicianoj, kaj morgaŭ povus forgesi pri la ŝuldoj al la faraono kaj temploj. Kaj kiu certigos min, ke ankaŭ la popolaĉo, kuraĝigita de la ekzemplo de la grandaj, ne pensus, ke ankaŭ ĝi havas la rajton forgesi siajn devojn al ni?...

La bato estis tiel forta, ke la nobla Herhor kurbiĝis sur sia seĝo kaj eksilentis.

—Kaj vi, la plej alta gardisto de Labirinto, kion vi diros? —demandis la faraono.

—Mi havas ĉi tie skatolon —respondis li —kun blankaj kaj nigraj silikoj. Ĉiu delegito ricevos du silikojn kaj unu el ili li ĵetos en la urnon. Kiu volas, ke via sankteco tuŝu la trezorojn de Labirinto, metos nigran silikon; kiu preferas, ke oni ne tuŝu la proprajon de la dioj, metu blankan.

- Ne konsentu, sinjoro —murmuretis la trezoristo al la monarĥo.
- Prefere ĉiu delegito klare diru, kion li havas en la animo.
- Ni respektu la malnovajn morojn —intermetis Mefres.
- Bone, ili ĵetu la silikojn en la urnon —decidis la sinjoro. —Mia koro estas pura, miaj intencoj neskueblaj...

La sanktaj Mefres kaj Herhor ekrigardis unu la alian.

La gardisto de Labirinto, asistata de du generaloj komencis ĉirkaŭiri la benkojn kaj donis al la delegitoj po du silikoj, unu blankan kaj unu nigran. La kompatindaj simpluloj de la popolo estis tre konfuzitaj, vidante antaŭ si tiel grandajn altrangulojn. Kelkaj kamparanoj falis teren, ne kuraĝis preni la silikojn kaj tre malfacile komprenis, ke ili povas ĵeti en la urnon nur unu ŝtonon.

- Mi ja volus esti kompleza al la dioj kaj al lia sankteco...
- murmuretis maljuna paŝtisto.

Fine la altranguloj sukcesis klarigi kaj la kamparanoj kompreni, kion oni postulas. Ĉiu delegito venis al la urno kaj ĵetis sian silikon tiamaniere, ke la aliaj ne povis vidi ĝian koloron.

Dume la granda trezoristo, surgenuante sin post la trono, murmuretis al la monarĥo:

- Ĉio estas perdita!... Se ili voĉdonus malkaŝe, ni havus unuanimecon ; sed nun sekiĝu mia mano, ĉu ni ne trovos en la urno dudekon da blankaj silikoj!...
- Trankviliĝu, fidela servisto —respondis Ramzes kun rideto. —Mi havas ĉe mia mano pli da regimentoj, ol estos voĉoj kontraŭ ni.
- Sed por kio tio ĉi?... por kio?... —sopiris la trezoristo. —Sen unuanimeco oni ja ne malfermos al ni Labirinton...

Ramzes ridetis kaj ridetis.

Finiĝis la procesio de la delegitoj. La gardisto de Labirinto levis la urnon kaj elŝutis ĝian enhavon sur oran pladon.

El 91 voĉdonantoj estis 83 nigraj silikoj, kaj nur 8 blankaj.

La generaloj kaj oficistoj ektemis, la ĉefpastroj kun triumfo rigardis la ĉeestantojn, sed baldaŭ ekregis ilin maltrankvilo: Ramzes havis gajan vizaĝon.

Neniu kuraĝis laŭte anonci, ke la projekto de lia sankteco malsukcesis. Sed la faraono ekparolis kun plena senĝeno:

—Fidelaj Egiptanoj, bonaj miaj servistoj! Vi plenumis mian ordonon, kaj mia favoro estas kun vi. Du tagojn vi estos gastoj de mia domo. Ricevinte donacojn, vi revenos al viaj familioj kaj okupoj. Paco kaj beno estu kun vi.

Tion dirinte, la sinjoro kun la sekvantaro forlasis la salonon. La ĉefpastroj Herhor kaj Mefres kun timo rigardis unu la alian.

—Li tute ne ĉagreniĝis —murmuretis Herhor.

—Mi ja diris, ke li estas rabia besto!... —respondis Mefres. —Li ne timos uzi eĉ superforton, kaj se ni ne rapidos...

—La dioj defendos nin kaj siajn templojn...

Vespere en la ĉambro de Ramzes XIII kunvenis liaj plej fidelaj servistoj: la granda trezoristo, la granda skribisto, Tutmozis kaj Kalipos, la ĉefo de la greka regimento.

—Ho sinjoro —ĝemis la trezoristo —kial vi ne agis, kiel viaj eterne vivantaj antaŭuloj?... Se la delegitoj voĉdonus malkaŝe, ni jam posedus la rajton al la trezorejo de Labirinto!

—Veron diras via ekscelenco —intermetis la granda skribisto.

La faraono skuis la kapon.

—Vi eraras. Eĉ se la tuta Egipto krius: Donu al la trezorejo la oron de Labirinto, la ĉefpastroj ne donus...

—Kial do ni maltrankviligis ilin, kunvokante la delegitojn?... Ĉi tiu reĝa ago forte ribeligis kaj kuraĝigis la popolaĉon, kiu jam hodiaŭ estas, kvazaŭ leviĝanta akvo...

—Mi ne timas la alfluon —diris la sinjoro. —Miaj regimentoj estos por ĝi akvobaro... Mi havas videblan profiton de la delegitaro, ĉar ĝi montris al mi la senfortecon de la kontraŭuloj: 83 silikoj por ni, 8 por ili!... Tio signifas, ke kiam ili povas kalkuli je unu korpuso, mi —je dek. Ne kredu al iluzioj —daŭrigis la faraono. —Inter mi kaj la ĉefpastroj jam komenciĝis la milito. Ili estas citadelo, kies kapitulacion ni postulis. Ili rifuzis, ni do devas komenci la atakon.

—Vivu eterne!... —ekkriis Tutmozis kaj Kalipos.

—Ordonu, sinjoro —diris la granda skribisto.

—Jen mia ordono —diris Ramzes. —Vi trezoristo disdonos cent talentojn al la polico, laboristoj, oficiroj kaj vilaĝaj juĝistoj en la nomesoj: Seft, Neha-hent, Neha-peĥu, Sebt-Het, Aa, Ament, Ka... En la samaj lokoj vi donos al la mastroj de l' drinkejoj kaj gastejoj hordeon, tritikon kaj vinon, kiun vi havas provize, por ke la popolo havu senpage manĝaĵon kaj trinkaĵon. Vi faros tion, por ke la 20-an de Paofi provizoj estu ĉie, kie ili estas necesaj.

La trezoristo sin klinis al la tero.

—Vi, skribisto, skribu kaj ordonu publikigi en la stratoj de l' urboj, ke la barbaroj de la okcidenta dezerto per grandaj fortoj volas invadi la dian provincon Fayum...

Vi, Kalipos, sendos kvar grekajn regimentojn al la sudo. Du restos apud Labirinto, du iros ĝis Hanes. Se la pastra milico venus de Teboj, vi forpuŝos ĝin kaj ne allasos al Fayum... Kaj kiam la popolo, indigninte kontraŭ la pastroj, minacos Labirinton, viaj Grekoj okupu ĝin...

—Kaj se la gardistoj de la kastelo kontraŭstarus? —intermetis Kalipos.

—Tio estus ribelo —respondis la faraono kaj daŭrigis:

—Vi, Tutmozis, sendos tri regimentojn en Memfison kaj lokos ilin proksime de l' temploj de Ptah, Izido kaj Horus. Kiam la incitita popolo volos ilin ataki, la koloneloj malfermos la pordegojn, ne enlasos la popolaĉon en la sanktajn lokojn kaj gardos la personojn de l' ĉefpastroj kontraŭ malrespekto. En Labirinto kaj en la memfisaj temploj vi trovos pastrojn, kiuj eliros renkonte al la taĉmentoj kun verdaj branĉoj. La koloneloj demandos ilin pri la signalvortoj kaj petos ilian konsilon...

—Kaj se iu kuraĝos kontraŭstari? —demandis Tutmozis.

—Nur la ribeluloj ne plenumas la ordonojn de l' faraono —respondis Ramzes. —La temploj kaj Labirinto devas esti okupitaj de la armeoj la 23-an de Paofi —daŭrigis la faraono, sin turnante al la granda skribisto. —Do la popolo, en Memfiso kaj Fayum, povas kolektiĝi jam la 18-an, en la komenco en malgrandaj aretoj, poste pli kaj pli multenombre. Se do jam ĉirkaŭ la 20-a komenciĝus malgrandaj tumultoj, oni ne devas malhelpi ilin. Sed ataki la templojn oni povas ne pli frue, ol la 22-an kaj 23-an. Kaj kiam la armeo okupos ĉi tiujn lokojn, ĉio devas

trankviliĝi.

—Ĉu ne pli bone estus tuj aresti Herhoron kaj Mefreson?
—demandis Tutomzis.

—Por kio?... —Ne pri ili mi zorgas, sed pri la temploj kaj Labirinto, por kies okupo la armeo ne estas ankoraŭ preta. Cetere Hiram, kiu kaptis la leterojn de Herhor al Asirianoj, revenos nur la 20-an... Do nur la 21-an de Paofi ni havos en la manoj pruvojn, ke la ĉefpastroj estas perfiduloj, kaj ni anoncos tion al la popolo.

—Do mi devas veturi al Fayum?... —demandis Kalipos.

—Ho ne! Vi kaj Tutmozis restos apud mi, kun la plej bonaj regimentoj... Oni ja devas havi rezervojn por la okazo, se la pastroj deturnus de ni parton de la popolo.

—Sinjoro, ĉu vi ne timas perfidon? —demandis Tutmozis.

La faraono svingis malzorge la manon.

—La perfido gutas senĉese, kiel la akvo el fendita barelo. Sendube la ĉefpastroj iom divenas miajn intencojn, mi ankaŭ konas iliajn dezirojn... Sed ĉar mi pli frue ol ili kolektis la fortojn, ili do estas la malpli fortaj... En la daŭro de dekkelko da tagoj ne eble estas formi regimentojn...

—Kaj la sorĉoj?... —demandis Tutmozis.

Tutomzis volis en ĉi tiu momento rakonti al la faraono pri la procedoj de la ĉefpastroj kun Likon. Sed ankaŭ ĉi tiun fojon haltigis lin la penso, ke kiam la sinjoro forte ekkoleros, li perdos la trankvilon, kiu hodiaŭ faras lin potenca. Antaŭ la batalo la militestro devas pensi pri nenio, ekster la batalo mem. Venos tempo por la afero de Likon, kiam la pastroj estos en malliberejo.

La faraono faris signon. En la ĉambro restis Tutmozis; la aliaj tri altranguloj, profunde salutinte la monarĥon, eliris.

—Fine! —eksopiris la granda skribisto, kiam li estis kun la trezoristo en la vestiblo —fine ĉesos la povo de la razitaj kapoj...

—Vere jam estas tempo —aldonis la trezoristo. —Dum la lastaj jaroj iu ajn profeto havis pli da povo, ol la nomarĥo de Teboj aŭ Memfiso.

—Mi pensas, ke Herhor sekrete preparas por si ŝipeton por forkuri antaŭ la 23-a de Paofi —intermetis Kalipos.

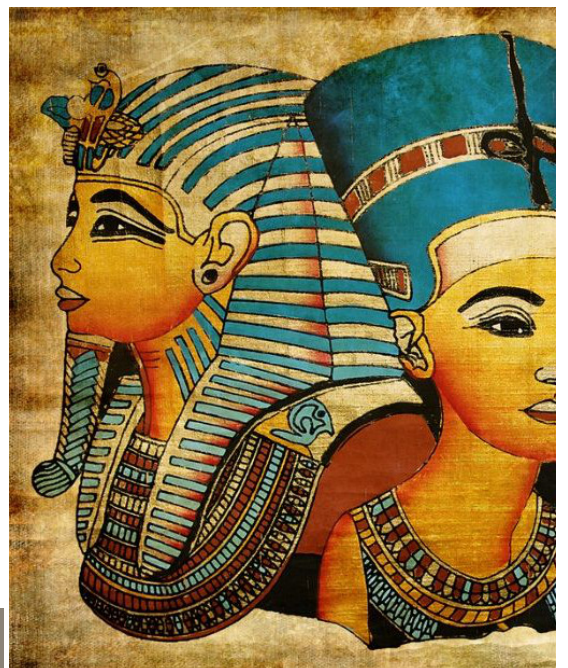
- Kio minacas lin? —diris la skribisto. —Lia sankteco, hodiaŭ severa, morgaŭ pardonos al ili, se ili humiliĝos...
- Kaj se la reĝino Nikotris petos por ili, li eĉ lasos al ili la riĉaĵojn —aldonis la trezoristo. —En ĉiu okazo en la ŝtato ekregos ordo kiu jam komencis manki.
- Ŝajnas al mi, ke lia sankteco faras tro grandajn preparojn —diris la skribisto. —Mi finus ĉion per la grekaj regimentoj, ne tuŝante la popolaĉon...
- Li estas juna... li amas la movadon... bruon... —aldonis la trezoristo.
- Oni tuj vidas, ke vi ne estas soldatoj!... —diris Kalipos. —Por la batalo oni devas kolekti ĉiujn fortojn, ĉar ĉiam okazas io neatendita.
- Sendube, se ni ne havus post ni la popolon —respondis la skribisto. —Sed tiel kio neatendita povas okazi?... La dioj ne malsupreniros de la ĉielo por defendi Labirinton.
- Via ekscelenco parolas tiel, ĉar vi estas trankvila —diris Kalipos —ĉar vi scias ke la ĉefa militestro vigle antaŭvidas ĉion. Alie, eble tremus sur vi la haŭto.
- Mi vidas nenion neatenditan —insistis la skribisto. —Eble la ĉefpastroj ree disvastigos la famon, ke la faraono freneziĝis...
- Ili provos diversajn artifikaĵojn —intermetis oscedante la granda skribisto —sed vere la fortoj ne sufiĉos al ili... En ĉiu okazo mi dankas la diojn, ke ili lokis min apud la flanko de l' faraono... Nun ni iru dormi...

Post la foriro de la altranguloj, Tutmozis malfermis en unu el la muroj kaŝitan pordon kaj enkondukis la pastron Samentu. La sinjoro akceptis la profeton de Set kun granda ĝojo, donis al li la manon por kisi kaj ĉirkaŭprenis lian kapon.

- La paco estu kun vi, bona servisto —diris la monarĥo. —Kion vi alportas?
- Mi estis du fojojn en Labirinto —respondis la pastro.
- Kaj vi jam konas la vojon?
- Jam de longe mi konis ĝin, sed nun mi malkovris ion. La trezorejo povas fali en profundaĵon, mortigi homojn kaj detruigi la juvelojn, kiuj estas ĝia plej granda riĉaĵo...

- La faraono suligis la brovojn.
- Jen kial —daŭrigis Samentu —via sankteco bonvolu prepari dekelkon da konfidindaj homoj. Kun ili mi eniros Labirinton en tagnokto antaŭ la atako kaj mi okupos la ĉambrojn, najbarajn al la trezorejo... Precipe la supran!...
- Ĉu vi enkondukos ilin?...
- Jes. Mi iros ankoraŭ unu fojon tien kaj kontrolos definitive, ĉu mi ne povos malhelpi la ruinon, sen fremda helpo. La homoj, eĉ plej fidelaj ne estas konfidindaj, kaj la enkonduko de ili povas altiri la atenton de ĉi tiuj hundoj, gardistoj...
- Se jam ili ne spionas vin... —intermetis la faraono.
- Kredu al mi, sinjoro —respondis la pastro, metante la manon sur la bruston —ke por trovi min, oni bezonas miraklon. Ilia blindiĝo estas preskaŭ infana. Ili jam sentas, ke ni volas engliti Labirinton, sed malsaĝuloj ili duobligas la gardistojn antaŭ la videblaj pordetoj. Dume mi, en la daŭro de unu monato, trovis tri kaŝitajn enirojn, pri kiuj ili forgesis aŭ eble tute ne scias. Nur iu spirito povus averti ilin, ke mi promenas en Labirinto, aŭ montri la ĉambron, kie mi estos. Inter tri mil ĉambroj kaj koridoroj tio estas nebla.
- La nobla Samentu diras la veron —interrompis Tutmozis. —Kaj eble ni troas nian antaŭgardon kontraŭ la pastraj viperoj.
- Ne diru tion, generalo —respondis la pastro. —Iliaj fortoj kompare kun la fortoj de lia sankteco estas kvazaŭ plenmano de sablo ĉe la templo, sed Herhor kaj Mefres estas tre, tre saĝaj!... Kaj ili kredeble uzos kontraŭ ni tiajn armilojn kaj ruzojn, ke ni mutiĝos de la miro... Niaj temploj estas plenaj de misteroj, kiuj konsternas eĉ saĝulojn kaj pulvorigas la animon de la popolaĉo.
- Rakontu al mi pri tio —petis la faraono.
- Mi avertas vin, ke la soldatoj de via sankteco renkontos mirindaĵojn en la temploj. Jen estingiĝos iliaj lumoj, jen ĉirkaŭos ilin flamoj kaj abomenaj monstroj... Jen muro baros al ili la vojon, aŭ sub la piedoj malfermiĝos senfundaĵo. En unuj koridoroj akvo superverŝos ilin, en aliaj nevideblaj manoj ĵetos ŝtonojn... Kiaj tondroj, kiaj voĉoj sonos ĉirkaŭ ili!...
- En ĉiu templo mi havas bonvolajn, por mi malsuperajn pastrojn,

- en Labirinto vi estos —diris la faraono.
- Kaj niaj hakiloj —intermetis Tutmozis. —Malkuraĝa estas la soldato, kiun fortimigas la flamoj aŭ monstroj, aŭ kiu perdas la tempon por aŭdi misterajn voĉojn.
- Vi bone parolas, generalo! —ekkriis Samentu. —Se nur vi iros brave antaŭen, la timigiloj malaperos, la voĉoj eksilentos, la flamoj ĉesos bruligi. Nun lasta vorto, nia sinjoro —sin turnis la pastro al Ramzes. —Se mi pereus...
- Ne parolu tiel!... —vive interrompis la faraono.
- Se mi pereus —daŭrigis Samentu kun malĝoja rideto —venos al via sankteco juna pastro de Set kun mia ringo. Okupu do la armeo Labirinton kaj forpelu la gardistojn, kaj ne forlasu plu la konstruaĵon, ĉar la junulo, eble post unu monato, eble pli frue, trovos la vojon al la trezoroj dank' al la montroj, kiujn mi lasos al li... Sed sinjoro —diris li genuante —pri unu, sole pri tio, mi petegas vin. Kiam vi venkos, venĝu min, kaj antaŭ ĉio ne pardonu al Herhor kaj Mefres. Vi ne scias, kiaj malamikoj ili estas!... Se ilia estos la venko, pereos ne nur vi, sed ankaŭ via dinastio.
- Ĉu ne konvenas al la venkinto esti grandanima?... —demandis la monarĥo kun malgaja mieno.
- Nenian grandanimecon!... nenian kompaton!... —kriis Samentu —Dum ili vivos, vin kaj min minacas la morto, malhonoro, eĉ malrespekto al niaj kadavroj. Oni povas kvietigi leonon, aĉeti Fenicianon, altiri al sia koro Libianon kaj Etiopianon... Oni povas repacigi ĥaldean pastron, ĉar li kiel aglo rondflugas super la altaĵoj kaj ne timas sagojn... Sed egiptan profeton, kiu gustumis lukson kaj povon, vi altiros al vi per nenio. Sole la morto, ilia aŭ via, povas fini la batalon.
- Vi diras la veron, Samentu —respondis Tutmozis. —Feliĉe, ne lia sankteco, sed ni, soldatoj, solvos la jarcentan malkonsenton inter la pastroj kaj la faraono.

Daŭrigota

Kajeroj el la Sudo

Bulteno de Hispana Asocio
de Laboristoj Esperantistaj

<http://www.gazetoteko.com/hale/kels114.pdf>

Numero 114^a - marton 2020

ISSN 1886-1938 (printita)
ISSN 1886-1997
Depósito legal: Z-2398-88